
Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets betänkande 2021:3

Klimatkonsekvensanalys

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:59, i vilken motionärerna föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ta fram en modell för klimatkonsekvensanalys i likhet med Svenska Kyrkans Ungas beslut vid Riksårsmötet 2020. I motionen lyfts att en sådan klimatkonsekvensanalys kan ske som en del av barnkonsekvensanalysen. Utskottet menar att risken med ökad byråkrati är stor om en sådan analysmodell implementeras. Det som behövs är inte en ny analysmodell som producerar nya dokument utan mer konkret arbete och tillit i den pågående processen med färdplan för klimatet för att uppnå klimatneutralitet 2030.

Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:59.

Motionens förslag

Motion 2021:59 av Lisa Gerenmark och Ida Netzel, Klimatkonsekvensanalys

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en modell för klimatkonsekvensanalys.

Bakgrund

Motionärerna föreslår att en klimatkonsekvensanalys införs för att göra klimatfrågan till en fråga som genomsyrar allt som kyrkan gör och är. För att inte denna modell till analys ska lägga en för stor börda på verksamheten föreslås att den blir en del av barnkonsekvensanalysen.

Tidigare behandling i kyrkomötet om barnkonsekvens- och miljökonsekvensanalys

Redan vid kyrkomötet 2009 beslutades att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta ett arbetssätt så att det görs en barnkonsekvensanalys inför beslut (KmSkr 2009:18). Under våren 2012 togs det fram en *Handbok för barnkonsekvensanalys i Svenska kyrkan* och en försöksverksamhet i några stift genomfördes. Den följdes av en skrivelse från kyrkostyrelsen till kyrkomötet 2012 (KsSkr 2012:3) och kyrkomötet beslutade i enlighet med förslaget (O 2012:6, KmSkr 2012:1) vilket innebar att bestämmelser

infördes i kyrkoordningen om att en barnkonsekvensanalys ska göras i beredningskedet av ärenden inför alla beslut, på alla nivåer. Det sågs som ett sätt att förverkliga FN:s barnkonvention (KsSkr 2012:3).

Barnkonsekvensanalysen diskuterades åter under kyrkomötet 2016. Då handlade det bland annat om utmaningar gällande barnkonsekvensanalysens implementering i kyrkans beslutsprocesser på olika nivåer.

Vid samma kyrkomöte, och i kölvattnet av Parisavtalets mål att begränsa klimatuppvärmningen till 1,5 grader, motionerades det också om en miljökonsekvensanalys som påminner om föreliggande motion om en klimatkonsekvensanalys. Skillnaden till föreliggande motion var att det då föreslogs att en paragraf om miljökonsekvensanalys skulle införas i kyrkoordningen *vid sidan om* barnkonsekvensanalysen eftersom miljön i likhet med barnen har svårt att föra sin talan (motion 2016:3, EE 2016:2). Utskottet ansåg att motionen skulle avslås då det redan fanns ett ökat fokus på hållbarhetsfrågor på alla nivåer i Svenska kyrkan. Kyrkomötet följde utskottets förslag till beslut.

Vid kyrkomötet 2018 behandlades en motion i vilken föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda hur kyrkoordningens regler för barnkonsekvensanalys fungerar och att föreslå förbättringar. Motionärerna motiverar sitt förslag med att kravet på barnkonsekvensanalys lett till ett stort antal beslutsprövningar (motion 2018:13, O 2018:6). Utskottet föreslog att motionen skulle avslås och motiverade det bland annat med pågående utvecklingsarbete. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kopplingen mellan konsekvenser för klimatet och konsekvenser för barn reflekteras det i olika sammanhang om, inte minst i *Ett biskopsbrev om klimatet*. I juni 2021 hölls webinariet *Barns rättigheter i ett förändrat klimat*, i samarbete mellan Luleå stift och nationell nivå, som samlade information och material kring just den kopplingen.

Analys av klimatkonsekvenser

Svenska kyrkans Unga har i sitt påverkansdokument 2022–2025 angett som mål att förmå Svenska kyrkan att vid sidan om *Färdplan för klimatet* upprätta en klimatkonsekvensanalys som ska användas inför samtliga beslut.

Med *Färdplan för klimatet* ställer sig Svenska kyrkan bakom Agenda 2030 som antogs av FN år 2015. Klimatmålen som anges i färdplanen kan ses som kriterier för den klimatanalys som behöver göras i Svenska kyrkans samlade verksamhet. I färdplanen anges som effektmål att kyrkan ska ha nått klimatneutralitet 2030, att klimatkrisens andliga och existentiella frågor ska betonas och att i klimaträttvisans namn de människor som drabbas mest av klimatförändringar får ett särskilt stöd. En rad olika projekt har påbörjats inom ramen för arbetet med *Färdplan för klimatet*.

Arbete på nationell nivå

När det gäller konsekvenser för klimatet kan nämnas att det på nationell nivå görs hållbarhetsbedömningar på upphandlingar och de ramavtal som tas fram för Svenska kyrkans enheter. I *inköpskatalogen* (se Svenska kyrkans webbshop) beskrivs hur hållbarhetsbedömning och granskning genomförs av avtal som har särskilt stor hållbarhetsrisk, däribland klimatrelaterade utsläpp. I syfte att minska klimatpåverkan har nationell nivå inlett ett arbete med att studera förutsättningarna för att kunna göra utsläppsanalys på Svenska kyrkans samlade inköpsdata. Analysen omfattar ungefär 85 procent av alla församlingars inköpsdata.

Andra exempel på nationell nivåns arbete med att minska den kyrkliga verksamhetens klimatpåverkan är finanspolicyn som utgår bland annat från en analys om investeringars konsekvenser på klimatet. Act Svenska kyrkan genomför regelmässigt

miljö- och klimatkonsekvensanalyser i samtliga landprogram. Sedan 2015 har nationell nivå hållbarhetsrapporterat i enlighet med standarden GRI som inbegriper krav på rapportering av klimatutsläpp. Svenska kyrkan på nationell nivå är medlem i Fossilfritt Sverige som startades på initiativ av regeringen 2015 före FN:s stora klimatmöte i Paris och samlar aktörer i form av företag, kommuner, regioner och organisationer som ställer sig bakom deklarationen om att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer.

Verktyg för stift, pastorat och församlingar

För att komma igång med en effektiv klimatomställning finns det idag en övergripande resurs för kyrkans stift, pastorat och församlingar, nämligen *hållbarhetsportalen* (<https://internwww.svenskakyrkan.se/hallbarhetsportalen>). Portalen tillhandahåller en mångfald av material om och exempel på hållbar utveckling utifrån sociala, ekonomiska, ekologiska och inte minst andliga/existentiella perspektiv. *Ett biskopsbrev om klimatet* spelar en nyckelroll vad gäller sistnämnda perspektiv.

Klimatanalys och hållbarhetsanalys i vidare bemärkelse kan idag göras med webbverktyg av olika slag. Exempelvis kan kyrkans olika nivåer beräkna energiåtgången i den mån den påverkar klimatet. Visualiserings- och analysverktyget *Visa* hjälper pastorat att vid sidan av andra parametrar också hålla kontroll på klimatpåverkan. Några stift har börjat arbeta med konsultfirman Cemasys webbaserade system för klimatredovisning, som en hjälp för att beräkna och redovisa hela verksamhetens klimatpåverkan. Kyrkokansliet tillhandahåller även ett online-verktyg på intranätet som möjliggör för församlingar att göra beräkningar av sitt ekologiska fotavtryck för vissa delar av verksamheten. Alternativt kan församlingar få en mall, som kyrkokansliet på begäran av Svenska kyrkans redovisningskommitté tagit fram, där de kan göra en frivillig hållbarhetsredovisning.

Sedan ett antal år tillbaka finns Svenska kyrkans miljödiplomerings som ett redskap för församlingar att ställa om sin verksamhet så att den blir mer och mer hållbar. Miljödiplomeringsen bygger på en kontinuerlig process av analys, implementering och uppföljning vad gäller miljöåtgärder. I dagsläget deltar ungefär var tionde församling i den diplomeringsprocessen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:59.

Utskottet anser att motionen är viktig och att den lyfter en central framtidsfråga för Svenska kyrkan och hela världen. Klimatet är en ödesfråga som behöver beaktas i kyrkans alla vägval. Miljöengagemang måste därför ha en framskjuten plats i Svenska kyrkan. Utskottet värdesätter motionärernas intention att en modell tas fram för klimatkonsekvensanalys i likhet med Svenska Kyrkans Ungas beslut vid Riksårsmötet 2020. I motionen lyfts att en sådan klimatkonsekvensanalys kan ske som en del av barnkonsekvensanalysen. Samtidigt menar utskottet att risken med implementeringen av en klimatkonsekvensanalys ändå är att den leder till ökade krav på dokumentation och mer byråkrati. Dessutom genomsyrar hållbarhetsengagemanget redan idag mycket av Svenska kyrkans arbete och det som behövs är inte en ny analysmodell som producerar nya dokument utan mer konkret arbete och tillit i den pågående processen. En del av processen för att nå klimatneutralitet 2030 är *En färdplan för klimatet* som omfattar hela Svenska kyrkans omställningsarbete. Utskottet anser att det är det

programmet som behöver vara i fokus och att det behöver få tid och plats för att växa under de kommande åren.

Utskottet föreslår därför att motion 2021:59 ska avslås.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På förvaltarens utskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

Michael Nausner, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Camilla Persson, Sven Erik Bodén, Björn Andersson, Stefan Linderås, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Lennart Persson, Jan-Åke Isaksson, Sven Ingvar Holmgren, Ida Netzel, Margareta Carlsson, Karl-Gunnar Svensson och Leif Nordenstorm.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Kicki Mattsson, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Gunnel Eriksson, Lars Bryntesson, Anna Karin Hammar, Victor Månsson, Kerstin Lindh Wallin, Carin Jakobsson, Margareta Hedström, Daniel Spiik, Elisabeth Werner, Samuel Lilja, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för bifall.

Margareta Carlsson

Reservation 2

Behovet av en klimatkonsekvensanalys i Svenska kyrkan identifierades av Svenska Kyrkans Unga under 2020, och Öppen kyrka hörsammade detta. De Ungas Kyrkomöte 2021 tycker att behovet av en klimatkonsekvensanalys är väldigt stort. Dock har det tidigare motionerats om miljökonsekvensanalys i kyrkomötet, men som fått avslag. Samtidigt behöver vi agera för klimatet, och en klimatkonsekvensanalys är ett steg alla i Svenska kyrkan kan ta idag. Att göra en klimatkonsekvensanalys vid varje beslut är i högsta grad rimligt. Det behövs nu, egentligen helst redan tidigare, men att reflektera över påverkan på klimatet måste göras och bli en naturlig del av en beslutsprocess, precis som barnkonsekvensanalysen är. Både klimatkonsekvenser samt barns och ungas perspektiv behöver genomsyra allt vårt arbete.

För att inte tynga beslutsprocesser med fler analyser är förslaget att klimatkonsekvensanalysen ligger under barnkonsekvensanalysen då båda berör vår och kommande generationers framtid. De Ungas Kyrkomöte konstaterar att barnkonsekvensanalysen ser bra ut på papperet men omsätts inte i praktiken – därför behöver vi tillsammans blåsa liv även i barnkonsekvensanalysen. Klimatkonsekvensanalysen kan stärka dagens barnkonsekvensanalys, göra den mer angelägen samt göra så att den används i större utsträckning.

Klimatet och vår gemensamma framtid är för viktiga för att avslå motionen. Därför reserverar jag mig mot utskottets beslut och yrkar bifall till motionen.

Ida Netzel